

kunde fremkomme. Det er fra mit Standpunkt en Følge deraf, at den har faaet en kirkelig Forbehandling; det er et Hovedhensyn, som afgjør den hele Stilling til den for mig og de mange Meningsfæller, jeg har om disse Anliggender. Et andet væsentligt Hensyn — det skal villigt anerkjendes — er, at der her er Trang tilstede; thi naar den høitærede Minister urgerede, at der ikke i hans Tid har været følt Trang dertil, saa vil han dog maaſte erindre, at der for en Del Aar tilbage, 1865 eller 66, forefaldt et Tilfælde, der rigtignok saa underligt ud ved den Indskrænkning, som blev pålagt Præsten og Menigheden med Hensyn til Benyttelsen af deres Kirke. Nagtet jeg derfor principalt maa ønske, at denne Sag maa faae et andet formalt Udgangspunkt, end den vil faae ved at gaa her igjennem og blive ordnet ved et Statslov, saa er det en af de Sager, der staaar i et saa særegent Forhold efter foregaaende kirkelig Behandling og har faaet saa særegne Forudsætninger, at den kommer til at staa anderledes end andre kirkelige Sager. Jeg skal dernæst tillade mig at gjøre opmærksom paa, at her ser man iøvrigt Følgen af at tage et saadant Punkt enkeltvis, thi jeg tør roligt paastaa, at medens alle protestantiske Lande, med Undtagelse af Norge, Preussien og Danmark, i de sidste 20 Aar have modtaget en organisatorisk Kirkeforfatning eller stærkt have udviklet Begyndelsen dertil, og Preussien og Norge selv jo nu ogsaa ere i fuld Virksomhed i den Retning, er der ikke noget protestantisk Land, der nogensinde har mødt med en saa hierarkisk Lov som denne efter sin hele Affattelse, hvorved i den Grad Raadigheden over Menighedens materielle Redskaber, hvortil Kirkebygningen hører, er overladt ene til Præsten. Man ser deraf den Vanskelighed, der er ved at rive et saadant enkelt Punkt ud af det Hele, istedetfor at lade Grundloven for Alvor ske Fyldest og lade Religionsforsamlingene komme til deres frie Udvikling. Det har ogsaa været mig paaſaldende, at den høitærede Minister ikke har hævdet, at de Menighedsraad, som ere kaldte tillive ved hans egen Foranstaltning, i visse Henseender faae Indflydelse. I Aarhus Stift eksisterer der jo et stort Antal Menighedsraad, hvad

vi se af nogle Erklæringer, der for nogle Aar siden vare indkomne om Valgmenighedssagen, der var sendt til Menighedsraadenes Betænkning. Dernæst kan jeg ikke Andet end slutte mig til de Udtalelser, der kom fra det ærede Medlem for Falster (Schlepegrell), at nogle af disse Bestemmelser ere saare upraktiske. Hvor skal det være muligt ikke blot i Kjøbenhavn, men paa mange Steder, naar en Præst reiser igjennem, da at faae tilstrækkeligt hurtigt en Udtalelse af den hele Menighed, som paa nogen Maade kan siges at repræsentere Menigheden. Det er atter et Punkt, hvor man ser, at dersom man idetmindste havde faaet Menighedsraad og en Udvikling som i andre protestantiske Lande, saa vilde man i de fleste Tilfælde have en let og klar Udvei. Der er dernæst anset over, at Liturgien var sat under visse Indskrænkninger, og særlig, at man ikke maatte have fri Raadighed med Hensyn til Kirkekoncerter. Med Hensyn dertil vil jeg dog virkelig tilraade, at saalænge man vil gribe ind i Kirkeforsamlingene fra et rent politisk Stade, som man hidtil har gjort, skal man vel dog idetmindste gjøre det med varsom Haand. Disse Kirkekoncerter ere sommetider en saare tvivlsom kirkelig Ting; de gives ingenlunde altid i velgjørende eller kirkelige Diemed, og der gives saaledes aarlig i en af Hovedkirkerne her i Staden, Landets Hovedkirke, en Kirkeconcert til Fordel for vedkommende Kunstnere selv. Der har været et andet Tilfælde, i hvilket en musikalsk Forening har forlangt at maatte benytte en af Byens Kirker for at give en Kirkeconcert til Fordel for en Mand, der i alle Maader havde optraadt og vedkjendt sig at være en ukirkelig Mand, og vedkommende Præst stod vistnok der i Forlegenhed, idet han paastod, at skulde den Mand's Esterladte, som rimeligt var, understøttes, saa skulde Bidragene dog vel helst ikke staffles tilveie ved kirkelig Musik. Disse Kirkekoncerters Program kan ogsaa se ganske forunderlig ud. Nu fordrer man i Reglen bestemt, at Programmet skal forelægges, forinden Tilladelsen meddeles, og en lignende Bestemmelse maa vistnok gives, da det dog maa indrømmes at være i sin Diden, at den, der skal give Bevillingen, maa vide, hvad det er, man kalder en Kirkeconcert, som for